

Ісаєв Андрій

аспірант

Державний університет «Житомирська політехніка»

<https://orcid.org/0000-0001-9165-2802>

Фінансові інструменти НАТО в системі економічного забезпечення оборонних потреб України

Анотація. В умовах повномасштабної збройної агресії та стратегічного курсу держави на членство в Альянсі, виникає гостра потреба у глибокому переосмисленні механізмів економічного забезпечення сектору безпеки. У статті досліджується роль і місце фінансових інструментів НАТО у системі економічного забезпечення оборонних потреб України та визначено особливості їх застосування. Обґрунтовано, що в умовах трансформації безпекового середовища та зростання військових загроз фінансові механізми Альянсу набувають важливого значення як інструмент забезпечення стійкості, розвитку оборонних спроможностей та модернізації сектору безпеки і оборони.

Проаналізовано основні складові фінансової архітектури НАТО, зокрема механізми спільного фінансування, роль системи трастових фондів, значення Програми розбудови оборонних спроможностей (DCB) та Механізму оборонного планування НАТО (NDPP), Комплексного пакета допомоги (CAP) як ключових елементів економічної стійкості. Особливу увагу приділено запуску програми UNITE – Brave NATO, що забезпечує інтеграцію українського ОПК у глобальні технологічні ланцюги. Зазначені інструменти виконують не лише функцію фінансового забезпечення, а й виступають важливими елементами інституційної координації, стандартизації оборонного планування та інтеграції національних систем безпеки до євроатлантичного простору.

Визначено ключові тенденції розвитку фінансових інструментів НАТО, серед яких домінують перехід до програмно-цільових підходів, посилення ролі інноваційного фінансування, а також розширення механізмів міжнародного партнерства. Обґрунтовано, що ефективне використання зазначених інструментів сприяє підвищенню ефективності управління оборонними ресурсами, розвитку оборонно-промислового комплексу та зміцненню економічної безпеки держав. Наголошено, що імплементація фінансових механізмів НАТО в систему економічного забезпечення оборонних потреб України дозволяє підвищити прозорість оборонного фінансування, оптимізувати розподіл ресурсів та забезпечити інтеграцію до системи колективної безпеки. визначено, що використання відповідного інструментарію є важливим чинником підвищення обороноздатності України в умовах сучасних викликів

Ключові слова: НАТО; фінансові інструменти; економічне забезпечення оборони; трастові фонди; CAP; UNITE – Brave NATO; оборонне планування; євроатлантична інтеграція.

Актуальність теми дослідження. Нагальність вирішення проблеми ефективного економічного забезпечення оборонних потреб держави набуває зумовлюється повномасштабною збройною агресією проти України та глобальної трансформації безпекового середовища. Сучасні виклики, пов'язані з необхідністю швидкого нарощування оборонних спроможностей, модернізацією збройних сил та забезпеченням стійкості національної економіки, зумовлюють потребу у пошуку нових підходів до фінансування сектору безпеки і оборони. У цьому контексті вагомим значення набуває дослідження ролі та місця фінансових інструментів НАТО як складової сучасної системи міжнародного безпекового співробітництва. Фінансові механізми Альянсу, що включають спільні бюджети, інвестиційні програми, трастові фонди та інноваційні інструменти, виступають не лише джерелом ресурсного забезпечення, а й інституційною основою для впровадження стандартів оборонного планування, підвищення ефективності використання ресурсів та розвитку оборонно-промислового потенціалу.

Для України, яка перебуває у процесі глибокої інтеграції до євроатлантичного безпекового простору, питання адаптації та ефективного використання фінансових інструментів НАТО набуває стратегічного значення. Їх застосування сприяє не лише залученню міжнародної фінансової допомоги, а й трансформації системи управління оборонними ресурсами, впровадженню програмно-цільових підходів, підвищенню прозорості та підзвітності у сфері оборонного фінансування

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Формування економічних механізмів забезпечення оборони перебуває у центрі уваги таких вітчизняних дослідників, як: І.Абрамова, О.Булатова, Р.Гасин, Д.Грицишен, О.Джигора, М. Здоровега, О.Ківлюк, А. Коновал, Ю.Мудра, Н.Панасенко, Н.Пилипенко,

О.Птащенко, С.Свірко, В. Ткаченко, М.Ткач та інші. Разом з тим, питання комплексного визначення ролі фінансових інструментів НАТО у системі економічного забезпечення оборонних потреб України залишається недостатньо розробленим.

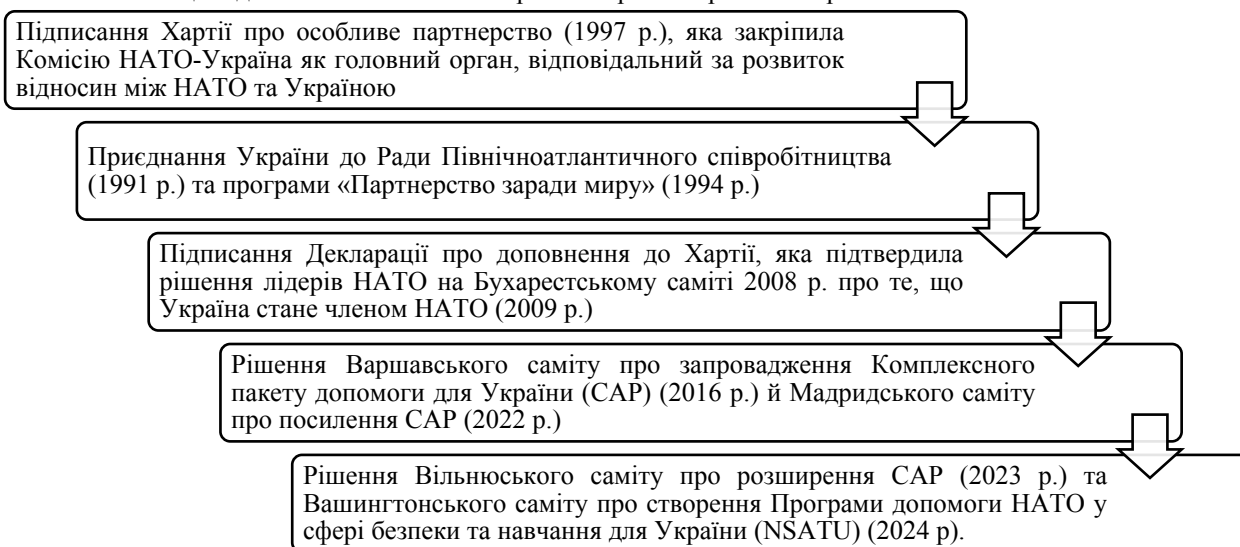
Метою статті є визначення ролі та місця фінансових інструментів НАТО у системі економічного забезпечення оборонних потреб України.

Викладення основного матеріалу. Підтримка України з боку Організації Північноатлантичного договору набула безпрецедентного масштабу після початку повномасштабної збройної агресії російської федерації у лютому 2022 р. Водночас співпраця України з НАТО у сфері безпеки та оборони має значно глибші історичні витоки й була започаткована на початку 1990-х рр. Протягом десятиліть вона охоплювала широке коло заходів, починаючи від розбудови спроможностей України та розвитку взаємосумісності зі збройними силами НАТО, сприяння реформам у національному оборонному й безпековому секторах, до забезпечення невійськових заходів.

Після незаконної анексії Криму росією у 2014 р. співробітництво між Україною і НАТО у критично важливих сферах було активізовано. У відповідь на докорінну зміну безпекового середовища в регіоні НАТО суттєво посилює систему фінансового забезпечення власних оборонних потреб та підтримку України, зосередивши її спочатку на реформуванні ЗСУ, а пізніше оборонних інституцій загалом. Крім того, підтримка охоплювала надання матеріально-технічної допомоги, фінансових ресурсів, консультативного супроводу реформ, а також масштабні програми підготовки особового складу. Держави-члени Альянсу забезпечили навчання десятків тисяч українських військовослужбовців, а ЗСУ отримали можливість нарощувати оперативну сумісність шляхом участі у спільних навчаннях, тренуваннях та окремих операціях НАТО [2].

Важливим етапом підтримки з боку НАТО стало запровадження у 2016 р. Комплексного пакета допомоги Україні (САР), спрямованого на консолідацію та розширення наявних форматів співпраці. У межах САР було реалізовано широкий спектр програм з розбудови оборонного потенціалу, сфокусованих на ключових для сучасної війни напрямках, зокрема у сферах кіберзахисту, логістичного забезпечення, стратегічних комунікацій, протидії гібридним загрозам та підвищення інституційної спроможності сектору безпеки й оборони. Багаторічна співпраця з НАТО відіграла визначальну роль у підвищенні стійкості ЗСУ та їх спроможності протистояти повномасштабному вторгненню російської федерації у 2022 р., а також у збереженні державного суверенітету та демократичного розвитку України.

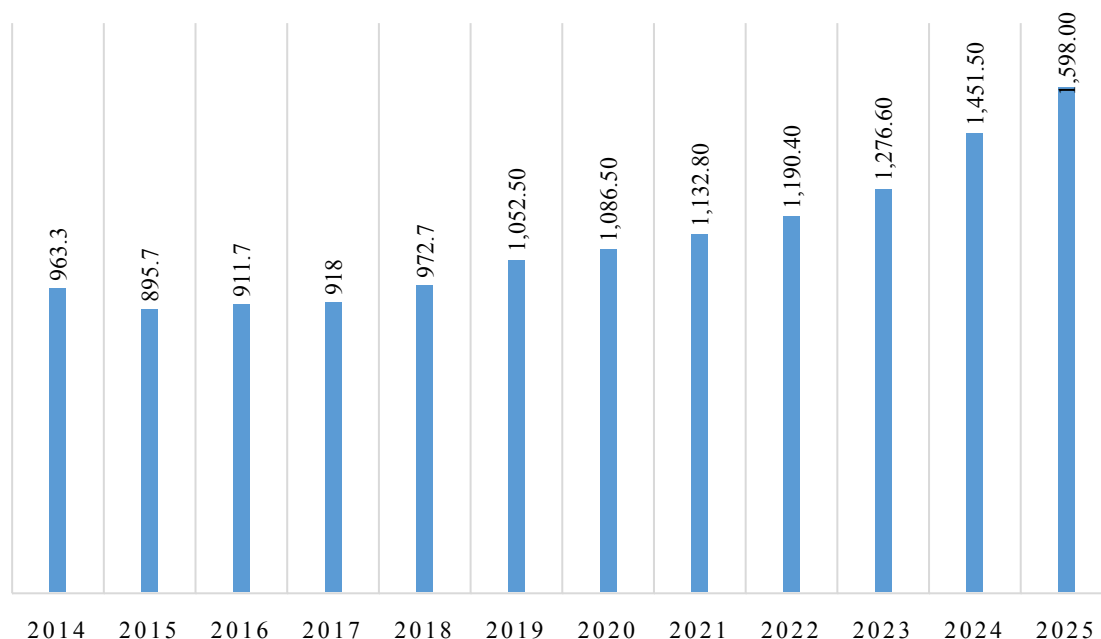
Етапи еволюції відносин між НАТО та Україною проілюстровано на рис. 1.

Джерело: побудовано на основі [7]

Рис. 1. Етапи еволюції відносин між НАТО та Україною

Варто зауважити, що сукупні оборонні витрати країн-членів НАТО є одним із ключових індикаторів трансформації безпекової та фінансової архітектури Альянсу. Динаміка цих витрат відображає реакцію НАТО на зміну стратегічного середовища, ескалацію воєнних загроз, перегляд оборонних доктрин та посилення вимог до спільної відповідальності держав-членів у сфері колективної безпеки. Починаючи з 2014 р., після незаконної анексії Криму російською федерацією та початку гібридної війни проти України, оборонні бюджети країн НАТО увійшли у фазу стійкого зростання, яка набула особливої інтенсивності після 2022 р. (рис. 2).

Джерело: побудовано на основі [8]

Рис. 2. Сукупні оборонні витрати країн-членів НАТО, 2014-2025 рр. у млрд дол. США

Аналіз даних свідчить, що у 2014–2016 рр. оборонні витрати країн-членів НАТО залишалися відносно стабільними та коливалися в межах 895–963 млрд дол. США. Починаючи з 2017–2019 рр. спостерігається помірне, але стає зростання сукупних витрат (до понад 1,05 трлн дол. США у 2019 р.), що пов'язано з імплементацією рішень самітів НАТО щодо досягнення орієнтиру у 2% ВВП на оборону, модернізацією збройних сил, інвестиціями в озброєння, кібербезпеку та підвищення оперативної сумісності. У 2020–2021 рр., попри пандемію COVID-19 і значний фіскальний тиск на національні бюджети, оборонні витрати не лише не скоротилися, а продовжили зростати (до понад 1,13 трлн дол. США), що свідчить про закріплення оборони як пріоритетного напрямку державних фінансів та усвідомлення системних довгострокових загроз міжнародній безпеці.

Найбільш різке зростання оборонних витрат країн НАТО було зафіксовано у 2022–2025 рр. Після повномасштабного вторгнення росії в Україну сукупні оборонні витрати НАТО зросли з приблизно 1,19 трлн дол. США у 2022 р. до майже 1,6 трлн дол. США у 2025 р. Така динаміка свідчить про докорінну зміну фінансової парадигми НАТО – від стриманого, еволюційного нарощування оборонних спроможностей до моделі масштабної ремілітаризації, що характеризується прискореними оборонними закупівлями, розширенням військово-промислової бази, збільшенням інвестицій у високотехнологічні спроможності та системним посиленням східного флангу Альянсу. У цілому впродовж 2014–2025 рр. сукупні оборонні витрати країн-членів НАТО зросли більш ніж у 1,6 раза, що підтверджує глибоку трансформацію фінансового механізму діяльності Альянсу. В межах цієї трансформації стратегічна доцільність і безпекові імперативи дедалі частіше домінують над традиційними бюджетними обмеженнями, а оборонні видатки набувають характеру довгострокових інвестицій у колективну та партнерську безпеку.

У зазначеному контексті фінансові механізми НАТО дедалі більше спрямовуються на забезпечення оборонних потреб України в умовах тривалої збройної агресії з боку рф. Поглиблення інституційної та фінансової взаємодії між Україною та Альянсом створило підґрунтя для поступового переходу до стандартів НАТО у сфері оборонного планування, зокрема в межах NDPP. Ключову роль у реалізації цієї підтримки відіграють Комплексний пакет допомоги НАТО для України (CAP), система трастових фондів НАТО, Програма розбудови оборонних спроможностей (DCB), а також інституційні механізми спільних закупівель, постачання та логістики, що реалізуються через Агенцію НАТО з підтримки та закупівель (NSPA).

Особливістю фінансових механізмів НАТО є їх тісний зв'язок із Механізмом оборонного планування НАТО (NDPP), у межах якого визначаються пріоритетні потреби, які вимагають фінансового забезпечення. Саме NDPP формує стратегічну логіку спрямування ресурсів, дозволяючи узгоджувати поточну фінансову допомогу з довгостроковими цілями трансформації сектору безпеки й оборони України. У цьому контексті фінансові інструменти НАТО виконують не лише компенсаторну функцію, а

й відіграють роль каталізатора структурних реформ, підвищення ефективності управління оборонними фінансами та поступової інтеграції України до євроатлантичної системи колективної безпеки [3].

Характерною рисою NDPP є його здатність поєднувати стратегічні пріоритети із зобов'язаннями. У ході планування спочатку визначаються ключові напрями розвитку оборонних спроможностей країн-членів і країн-партнерів НАТО, потім вимоги щодо їх кількісних і якісних параметрів, а вже після цього механізми їхнього фінансування й реалізації. У такий спосіб NDPP стає не лише інструментом планування, а й основою для раціонального розподілу фінансових ресурсів Альянсу і його партнерів, враховуючи обмежені можливості бюджетів та стратегічні ризики [3]. Саме в межах NDPP формується логіка спрямування фінансових ресурсів НАТО, що дозволяє поєднати поточну допомогу Україні з довгостроковими трансформаційними завданнями сектору безпеки й оборони. CAP, трастові фонди, PURL та інші механізми фінансової підтримки отримують стратегічне спрямування саме через зведені вимоги NDPP щодо пріоритетних напрямів розвитку. Наприклад, якщо в процесі обговорення NDPP визначено, що пріоритетним завданням є розвиток протиповітряної оборони або логістичних спроможностей, це безпосередньо перекладається на пріоритети фінансування в CAP та інших фінансових інструментах НАТО [3].

З практичної точки зору участь України в NDPP, навіть як неповноправного члена, дозволяє активно інтегрувати власне оборонне планування з оборонним плануванням НАТО, що дає змогу синхронізувати національні пріоритети та програми з вимогами Альянсу й сприяє ефективнішому використанню міжнародних фінансових ресурсів. Участь у NDPP також передбачає активну науково-технічну співпрацю, обмін даними щодо спроможностей і пропозиціями щодо оптимізації інвестицій у оборонно-безпекову сферу. На стратегічному рівні NDPP функціонує як система, що визначає загальні параметри оборонних спроможностей, які необхідно розвивати. Такий підхід має критичне значення в умовах, коли НАТО та його партнери, включно з Україною, мають координувати не лише військові, а й фінансові ресурси між собою та з іншими наднаціональними системами підтримки (наприклад, EU Ukraine Facility, EPF, ERA). NDPP забезпечує спільну методологічну основу, що дозволяє уникати дублювання, розбіжностей у стандартах та невідповідності між стратегічними цілями і тактичними діями [3].

З 2014 р. було започатковано низку цільових трастових фондів, спрямованих на ресурсне забезпечення розвитку оборонних спроможностей України. З метою підвищення інституційної узгодженості, прозорості та ефективності фінансово-організаційних механізмів підтримки у 2021 р. НАТО здійснила консолідацію всіх раніше існуючих трастових фондів, що функціонували на підтримку України, інтегрувавши їх у єдиний Цільовий фонд CAP для України. Створення CAP забезпечило формування спеціалізованого, гнучкого та масштабованого інструменту фінансування, який дозволяє акумулювати та спрямовувати ресурси на реалізацію як короткострокових заходів нелетальної військової допомоги, так і довгострокових програм із нарощування оборонного та інституційного потенціалу України. Станом на червень 2025 р. загальний обсяг внесків союзників і партнерів до CAP для України перевищив 1 млрд євро (близько 1,1 млрд дол. США), що підтверджує системний характер та довгострокову орієнтацію підтримки України з боку Альянсу, а також зростаючу роль фінансових інструментів НАТО у зміцненні воєнно-економічної стійкості держави [2].

Ініціатива з нарощування потенціалу в галузі оборони та пов'язаної з нею безпеки (DCB) посідає особливе місце у системі фінансово-інституційних механізмів НАТО, оскільки спрямована не на разове надання ресурсів, а на довгострокове формування спроможності держав-партнерів самостійно планувати, фінансувати та управляти сектором безпеки й оборони відповідно до стандартів Альянсу. На відміну від класичних форматів військової або фінансової допомоги, DCB функціонує як комплексний інституційний інструмент, що поєднує стратегічні консультації, експертну підтримку, навчання персоналу та супровід реформ у сфері оборонного менеджменту, бюджетного планування, фінансового контролю й цивільного демократичного нагляду [5].

Для України співпраця з DCB має системний характер і безпосередньо пов'язана з процесом інституційної конвергенції з НАТО. Участь у програмах DCB сприяє гармонізації національної системи оборонного планування та фінансового управління зі стандартами Альянсу, зокрема у частині програмно-цільового бюджетування, управління оборонними ресурсами, внутрішнього контролю та аудиту. Для України реалізація DCB є запорукою зростання абсорбційної спроможності національної фінансової системи у сфері оборони, адже часто обмежена координація між фінансовими та оборонними органами, недостатня стандартизація звітності стримують ефективне використання зовнішньої фінансової підтримки. DCB спрямована на усунення цих обмежень шляхом розвитку управлінських і організаційних можливостей національної фінансової системи у сфері оборони, що дозволяє трансформувати зовнішню фінансову допомогу з короткострокових трансфертів у стійкі інвестиційні потоки, інтегровані у національне оборонне планування [5].

Особливістю DCB є її тісний зв'язок із Процесом оборонного планування НАТО (NDPP) та Комплексним пакетом допомоги Україні (CAP), де DCB виконує роль сполучної ланки між стратегічними вимогам Альянсу до розвитку оборонних спроможностей та реальною здатністю України

імплементувати ці вимоги у власній системі управління і фінансування. Саме через DCB фінансові інструменти НАТО, трастові фонди, CAP, програми підтримки оборонного виробництва, отримують інституційне підґрунтя, яке забезпечує їх ефективне та підзвітне використання. Таким чином, DCB є не допоміжним, а системоутворюючим елементом фінансово-інституційної архітектури співпраці України з НАТО, який забезпечує перехід від тимчасової моделі підтримки до моделі стратегічної конвергенції, у межах якої фінансові ресурси Альянсу розглядаються як інвестиція у довгострокову воєнно-економічну стійкість України та зміцнення колективної безпеки євроатлантичного простору.

Логічним доповненням цієї системи є PURL, що представляє собою модель координації багатостороннього фінансування для закупівлі критичного оборонного обладнання. На відміну від класичних форматів допомоги, PURL функціонує не як окремих фінансовий інструмент, а як координаційна платформа, що забезпечує перехід від політичних рішень до операційної реалізації оборонних поставок. Логіка функціонування PURL ґрунтується на поетапній трансляції потреб Збройних Сил України у систему багатостороннього фінансування та виробництва. На першому етапі відбувається формалізація пріоритетних потреб України у сфері озброєння, військової техніки, боєприпасів та допоміжного обладнання. Далі ці потреби синхронізуються з наявними або потенційними виробничими потужностями, передусім оборонно-промислового комплексу США, а також можливостями європейських виробників. На завершальному етапі здійснюється координація фінансових внесків держав-партнерів, які або безпосередньо фінансують закупівлю, або компенсують витрати країнам-постачальникам [6].

Участь України в механізмі PURL потребує інституційної готовності національної системи управління оборонними ресурсами. Йдеться насамперед про прозорість обліку потреб, достовірність інформації щодо використання наданого озброєння, здатність забезпечити логістичний супровід та інтеграцію поставок у національні плани оборонного застосування. Таким чином, PURL не лише прискорює матеріально-технічне забезпечення, а й опосередковано стимулює розвиток процедур фінансового контролю, звітності та міжвідомчої координації в Україні.

У сукупності з такими інструментами, як трастові фонди НАТО, Комплексний пакет допомоги (CAP) та ініціатива DCB, механізм PURL формує цілісну систему воєнно-економічної взаємодії, зорієнтовану на поєднання короткострокового реагування з довгостроковою інституційною трансформацією. Така система спрямована не лише на задоволення нагальних оборонних потреб України, а й на поступову інтеграцію її фінансово-управлінських процедур, стандартів прозорості та планування у євроатлантичний безпековий простір, а PURL виступає важливим елементом переходу від фрагментарної допомоги до структурованої моделі стратегічної конвергенції України з НАТО.

У межах механізму інтеграції фінансових інструментів НАТО ініціатива UNITE – Brave NATO посідає проміжне положення між задоволення оборонних потреб України (CAP, DCB, PURL, трастові фонди) та операційно-виконавчим рівнем, представленим Агенцією НАТО з підтримки та закупівель (NSPA). Функціонально UNITE – Brave NATO виконує роль інноваційно-фінансового акселератора, забезпечуючи трансформацію визначених пріоритетних оборонних потреб у масштабовані, стандартизовані та технологічно верифіковані рішення, придатні для подальшого контракування, інтеграції у логістичні ланцюги НАТО та матеріально-технічного постачання [1].

Важливу роль у фінансово-матеріальній підтримці держав-членів і партнерів Альянсу відіграє Агенція НАТО з підтримки та закупівель (NSPA) (табл. 1).

Таблиця 1

Роль NSPA у системі економічного забезпечення оборонних потреб України

Напрямок діяльності	Інструменти та механізми реалізації	Зміст діяльності	Результат для забезпечення оборонних потреб України
1	2	3	4
Ідентифікація та консолідація оборонних потреб	Механізм закупівель для нагальних потреб (PURL); багатонаціональні програми НАТО	Узагальнення запитів країн-учасниць і партнерів; формування консолідованого попиту на озброєння та матеріально-технічні засоби	Узгодження потреб ЗСУ з пріоритетами НАТО; зменшення ризику фрагментарних і дублюючих закупівель
Багатонаціональні оборонні закупівлі	Рамкові контракти; централізовані тендерні процедури НАТО	Проведення конкурентних процедур закупівель від імені кількох держав; укладання довгострокових контрактів	Зниження вартості одиниці продукції за рахунок ефекту масштабу; підвищення передбачуваності постачань
Контрактний менеджмент і фінансовий контроль	Стандартизовані процедури НАТО; механізми фінансового аудиту	Управління контрактами, платежами та виконанням зобов'язань постачальників	Підвищення прозорості використання коштів; зменшення фінансових і корупційних ризиків

Закінчення табл. 1

1	2	3	4
Логістичне забезпечення та дистрибуція	Логістичні хаби НАТО; система об'єднаного забезпечення	Організація транспортування, зберігання та розподілу озброєння і матеріалів	Скорочення строків постачання; підвищення надійності логістичних ланцюгів
Управління життєвим циклом оборонної продукції	Програми технічного обслуговування і ремонту; стандарти НАТО	Супровід озброєння від етапу постачання до модернізації та утилізації	Зростання експлуатаційної готовності озброєння; оптимізація витрат на обслуговування
Стандартизація та взаємосумісність	Угоди зі стандартизації НАТО (STANAG)	Забезпечення відповідності технічних характеристик озброєння стандартам Альянсу	Підвищення оперативної сумісності ЗСУ з силами НАТО
Інтеграція фінансових інструментів допомоги	Комплексний пакет допомоги Україні (CAP); ініціатива з розбудови оборонного потенціалу (DCB)	Поєднання фінансової допомоги з практичними закупівлями та логістикою	Формування цілісного воєнно-економічного механізму підтримки України
Інституційна інтеграція України в систему НАТО	Партнерські програми; участь у багатонаціональних проєктах	Залучення України до процедур планування, закупівель і логістики НАТО	Перехід від ситуативної допомоги до моделі довгострокового оборонного забезпечення

Джерело: побудовано на основі [3,4]

NSPA координує оборонні закупівлі, управління контрактами, логістичне забезпечення, забезпечуючи перехід від політико-фінансових рішень НАТО до їх фактичної імплементації у формі постачання озброєння, військової техніки, боєприпасів, запасних частин і надання логістичних послуг. NSPA у 2023–2024 рр. було реалізовано понад 60 програм і проєктів. Сукупний річний обсяг укладених контрактів перевищував 10 млрд євро. Принциповою особливістю діяльності NSPA є поєднання закупівельних функцій з управлінням повним життєвим циклом оборонної продукції – від формування техніко-тактичних вимог і укладання рамкових контрактів до технічного обслуговування, ремонту, модернізації та утилізації [4].

Залучення України до механізмів, що реалізуються через NSPA, формує інституційні передумови для інтеграції потреб Збройних Сил України у стандартизовані процедури НАТО у сферах оборонного планування, організації закупівель, застосування рамкових угод, контролю якості та управління життєвим циклом оборонної продукції. NSPA забезпечує координацію багатосторонніх закупівель на основі принципу консолідації попиту, що дозволяє досягати ефекту масштабу, скорочувати строки постачання та гарантувати технічну сумісність озброєння і матеріально-технічних засобів зі стандартами НАТО у сфері стандартизації та взаємосумісності (STANAG). Практична реалізація такого підходу сприяє зниженню середньої вартості одиниці продукції, уніфікації технічних специфікацій і підвищенню рівня оперативної сумісності Збройних Сил України з силами Альянсу [4].

У поєднанні з механізмами PURL, а також CAP та DCB, діяльність Агенції формує завершений цикл воєнно-економічної підтримки України – від ідентифікації пріоритетних оборонних потреб і мобілізації фінансових ресурсів до контракування, логістичного супроводу та інтеграції поставок у національну систему оборонного планування. Таким чином, NSPA виступає критично важливою інституційною ланкою переходу України від епізодичних і переважно двосторонніх форматів допомоги до структурованої моделі довгострокового оборонного забезпечення, що відповідає євроатлантичним стандартам управління ресурсами, підзвітності та ефективності та водночас посилює спроможність України діяти в межах колективної системи безпеки НАТО.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнення результатів аналізу свідчить, що роль НАТО у фінансовому забезпеченні оборонних потреб України еволюціонувала від обмеженої консультативно-технічної підтримки до системоутворюючого елемента воєнно-економічної стійкості держави. Послідовне зростання сукупних оборонних витрат країн-членів Альянсу після 2014 р., а особливо у 2022–2025 рр., відображає глибоку трансформацію фінансової парадигми НАТО та його готовність адаптуватися до умов довготривалої високої інтенсивності безпекових загроз. У цьому контексті підтримка України стала невід'ємною складовою колективної оборонної політики Альянсу, а фінансові механізми НАТО – інструментом не лише компенсації втрат і задоволення нагальних потреб, а й довгострокових інвестицій у стабільність східного флангу євроатлантичного простору.

Встановлено, що інтеграція фінансових інструментів НАТО з Процесом оборонного планування (NDPP) забезпечує стратегічну узгодженість між ресурсним забезпеченням і трансформаційними цілями сектору безпеки й оборони України. Комплексний пакет допомоги (CAP), ініціатива DCB, трастові фонди та координаційний механізм PURL формують цілісну фінансово-інституційну архітектуру, яка

послугу короткострокове реагування з інституційним розвитком і поступовою конвергенцією України зі стандартами НАТО. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності використання зовнішньої фінансової допомоги, зміцненню спроможностей управління оборонними ресурсами та створює підґрунтя для переходу від моделі ситуативної підтримки до моделі стратегічного партнерства й довгострокової інтеграції України у систему євроатлантичної колективної безпеки.

References:

1. NATO, «€10 million for defence innovation: launching with NATO the UNITE – Brave NATO programme», [Online], available at: <https://nato.mfa.gov.ua/en/>
2. NATO, «Comprehensive Assistance Package (CAP) for Ukraine», [Online], available at: <https://www.nato.int/en/what-we-do/partnerships-and-cooperation/comprehensive-assistance-package-cap-for-ukraine>
3. NATO, «NATO Defence Planning Process (NDPP)», [Online], available at: <https://www.nato.int/en/what-we-do/introduction-to-nato/nato-defence-planning-process>
4. NSPA, [Online], available at: <https://www.nspa.nato.int>
5. NATO, «Defence Capacity Building Initiative», [Online], available at: <https://www.nato.int/en/what-we-do/partnerships-and-cooperation/defence-and-related-security-capacity-building-initiative>
6. NATO, «NATO's Support for Ukraine», [Online], available at: <https://www.nato.int/en/what-we-do/partnerships-and-cooperation/natos-support-for-ukraine>
7. NATO, «Relations with Ukraine – Practical Support», [Online], available at: <https://www.nato.int/en/what-we-do/partnerships-and-cooperation/relations-with-ukraine>
8. «Russia-Ukraine war. Statistics report on the Russian invasion of Ukraine», *Statista*, [Online], available at: <https://www.statista.com/study/86697/russia-ukraine-conflict/>

Isaiev A.

NATO financial instruments in the system of economic support for Ukraine's defense needs

Abstract. In the context of full-scale armed aggression and the state's strategic course towards membership in the Alliance, there is an urgent need for a deep rethinking of the mechanisms of economic support for the security sector. The article examines the role and place of NATO financial instruments in the system of economic support for Ukraine's defense needs and identifies the features of their application. It is substantiated that in the context of the transformation of the security environment and the growth of military threats, the Alliance's financial mechanisms are gaining importance as a tool for ensuring stability, developing defense capabilities, and modernizing the security and defense sector. The main components of NATO's financial architecture are analyzed, in particular, joint financing mechanisms, the role of the trust fund system, the importance of the Defense Capability Building Program (DCB) and the NATO Defense Planning Mechanism (NDPP), the Comprehensive Assistance Package (CAP) as key elements of economic stability. Particular attention is paid to the launch of the UNITE - Brave NATO program, which ensures the integration of the Ukrainian defense industry into global technological chains. These instruments perform not only the function of financial support, but also act as important elements of institutional coordination, standardization of defense planning and integration of national security systems into the Euro-Atlantic space.

Key trends in the development of NATO financial instruments are identified, among which the transition to program-targeted approaches, strengthening the role of innovative financing, as well as the expansion of international partnership mechanisms dominate. It is substantiated that the effective use of these instruments contributes to increasing the efficiency of defense resource management, the development of the defense-industrial complex and strengthening the economic security of states. It is emphasized that the implementation of NATO financial mechanisms in the system of economic support for Ukraine's defense needs allows to increase the transparency of defense financing, optimize the allocation of resources and ensure integration into the collective security system. It is emphasized that the use of appropriate tools is an important factor in increasing Ukraine's defense capability in the face of modern challenges

Keywords: NATO; financial instruments; economic support for defense; trust funds; CAP; UNITE – Brave NATO; defense planning; Euro-Atlantic integration.

Стаття надійшла до редакції 22.06.2025.